PSIHANALIZA
28.04.2004
curs 21

Adler

Adler este primul psihanalist care desexualizeaza inconstientul. Importanta pe care Adler o acorda socialitatii in viata psihica se traduce prin faptul ca la el *inconstientul are exclusiv continuturi sociale.*
Principala functie psihica pt Adler este autoestimatia (-> un fel de seismograf care semnaleaza prin intermediul sentimentului valorii proprii gradul in care individul raspunde cerintelor sociale. Daca au aparut cerinte noi -> apare sentimentul de inferioritate care declanseaza procese psihice menite sa declanseze mecanisme de realizare a echilibrului autoestimativ (sentiment de insecuritate).Sentimentul de inferioritate este in egala masura universal si tranzitoriu.

Primul pas: formarea unei fictiuni de superioritate (asociala la inceput) sanatatea psihica a individsului depinzand de posibilitatea de a gasi mijloace acceptate social pt a realiza autoafirmarea. Nevroza este pt Adler provocata de esecul de a gasi mijloace acceptate social pt a inlocui sentimentul de inferioritate printr-un sentiment pozitiv al valorii proprii.

Indepartarea sentimentului de inferioritate se realizeaza prin intermediul compensarilor. Exista compensari reale (actioneaza asupra cauzelor sentimentului d einferioritate care il indeparteaza prin faptul ca indeprateaza cauzelea) si pseudocompensare (se apeleaza la ele in momenul in care nu se poate apela la compensari reale, ale indaprtarii sentimentului de inferioriutate dar nunrezolva problema autoestimativa.

Pseudocompensarile

1. Protestul viril :

Prin protestul viril trebuie sa intelegem *orientare inconstiuenta spre un ideal de masculinitate, aceasta orientare se comcretizeza prin planul comportamentului prin refuzul rolului de femeie sau prin combaterea trasaturilor feminine.*

Scopul acestei pseudocompensari este *indepartarea din constiinta a sentimentului de inferioritate provocat de apartenenta la sexul feminin sau de anumite trasaturi feminine.*

Acest fenomen psihic care este protestul viril reprezinta ecoul in plan interior a unei situatii sociale, a unei istorii sociale, a carei rezultat a fost discriminarea in planul valorilor a masculinului si a femininului. Istoria trecutului a valorizat (utilizat) in special anumite trasaturi fizice ale barbatului (agresivitate, forta fizica) datorita prevalentei razboaielor din istoria trecuta. Pe de alta parte datorita diviziunii sociale a muncii in societatile arhaice femeia joaca un rol neproductiv.
Mesaj - feminul este devalorizat
- prin educatie incearca sa pregateasca femeile prin rolul de mama si gospodina.

Modelul celor 3 K este kinder (copii),
küche (bucatarie) si
kirche (biserica).

Aceasta realitate psihica a protestului viril poate fi decelata datorita anumitor indicii: femeile dominate de protestul viril se orientau spre profesii masculine, se angajau in rivalitate cu barbatii, refuzau casatoria si mai ales maternitatea. Odata casatorite ele incearca sa impuna o inversare a rolurilor. Protestul viril are si manifestari mult mai putin aparente: o stare de iritare perpetua, clacari inexplicabile.
In lumea contemporana a aparut miscarea feminista care militeaza pt drepturile femeilor (in Romania nu exista).

Freud si Adler despre protestul viril

Desi protestul viril este un termen adlerian exista si la Freud un termen : „ invidie de penis”. Termenul lui Freud arata ca intemeietorul psihanalizei vedea fenomenul dpdv biologic, respectiv partiucularitatea aceasta este pusa in legatura cu diferenta anatomica dintre sexe -> este o perspectiva biologica.
Adler muta accentul de la factorii biologici (neglijati complet) la factorii culturali.
Are consecinte importante: in sensul ca varsta la care se formeaza protestul viril este impinsa spre primul an de viata si chiar spre perioada ulterioara nasterii (atunci cand se formeaza asteptarile parintilor cu privire la sexul viitorului copil). Discriminarea se reflecta in asteptarile parintilor (in Romania se prefera baietii).

2. Contraidealul:
Termenul nu-i apartine lui Adler, este introdus in filosofia contemporana de catre Olivier Brachfeld (elvetian). Este utilizat in situatiile de dezidealizare atunci cand *un individ se afla in contradictie cu propriul ideal*. Aceasta nerealizare a proipriului ideal trezeste un sentiment de inferioritate care s ecere compensat. Cand compensarea nu poate apela la mijloacele reale se apeleaza uneori la contraideal.

Contraidealul – *raportarea in situatiile de dezidealizare la o realitate umana egala sau inferioara valorii cu scopul de a indeparta din constiinta sentimentul de inferioritate*. Puterea compensatorie a contraidealului depinde de cadrele de referinta. Exista cadre de referinta care ofera o compensare puternica dar si cadre de referinta care ofera o compensare mai slaba. In general rudele, prietenii ofera in calitate de contaideal compensarea cea mai puternica.

Olivier Brachfeld s-a bazat pe cercatari facute asupra elevilor de liceu cu privire la constitutia fizica. Cei mai slabi inercau intotdeauna sa apeleze la un contraideal pt a estompa sentimentul de inferioritate provocat de pozitia lor intr-o ierarhie a constitutiilor din clasa respectiva.

Compensari puternice ofera si persoanele aflate in aceeasi categorie sociala.Cele mai slabe compensari le ofera o raportre la o realitate descrisa prin formule de genul : „si altii sunt someri/ au divortat/ nu au intrat intr-oi forma de invatamant mai inalta”etc.

Daca aceasta raportare la contraideal ocupa un plan secund in raportarea la ideal atunci lucrurile nu ridica nici o problema pt ca este o reactie de aparare fireasca. Contraidealul devine periculod pt dezvoltarea individului in momentul in care din polul secundar al autoaprecierii devine polul principal.

3. Resentimentul:
Particularitatea resentimentelor este aceea ca spre deosebire de protestul viril si de contraoideal , ***resentimentul are efect la nivelul sitemeleor de valori.*** Resentimentul modifica sisteme de valori, creaza sisteme de valori. In Romania exista un fel de deviza nationala „sa moara capra vecinului”.

Ca provenienta terminologica resentimentul vine din filosofia germana, Nietzsche este primul care foloseste termenul, apoi Max Scheler –„ Omul resentimentului”.

Definitie (Scheler):*Resentimentul este o atitudine psihica durabila care se naste din nerealizarea sistematica a unor emotii si sentimente in sine normale, proprii naturii umane*. De aici decurge un anumit tip de returnare constanta la valori si judecati care ii corespund. Emotiile si afectele care trebuie luate in considerare sunt: dorinta de razbunare, ura si invidia.

Scopul resentimentelor este de a indeparta din constiinta sentimentele de inferioritate provocate de neputinta de a descarca sus numitele sentimente negative.
(de continuat din manual).

Dorinta de razbunare: prin definitie in dorinta de razbunare nu se produce descararea afectului negativ. Amanarea razbunarii este definitorie pt dorinta de razbunare. Daca in cazul existentei dorintei de razbunare aceasta isi gaseste o descarcare atunci ea se dizolva, in caz contrar se ajunge la razbunare. Punctul terminus in ceea ce priveste dorinta de razbunare este atins in momentul in care se ajunge la :”nu vreau sa ma razbun, nu pot sa ma razbun”.